

Motion till riksdagen 2008/09:Fö269

av Peter Eriksson m.fl. (mp, s)

Upphävande av FRA-lagen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar upphäva lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet.
2. Riksdagen beslutar upphäva 6 kap. 19 a § samt 6 kap. 21 § 3 i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.
3. Riksdagen beslutar upphäva 2 § andra stycket, andra meningen i lagen (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att omedelbart tillsätta en parlamentarisk utredning avseende utformningen av en ny lagstiftning rörande signalspaning.

Motivering

Den 18 juni 2008 röstade den borgerliga majoriteten i riksdagen igenom lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelsetjänst. Lagen ger Försvarets radioanstalt (FRA) mycket långtgående befogenheter vad gäller signalspaning i kabel.

En så komplex lagstiftning, med långtgående konsekvenser för både rätts-säkerhet och integritet, som påverkar våra grundlagsskyddade fri- och rättigheter, borde självklart ha beretts genom en parlamentariskt sammansatt offentlig utredning. Det skulle ha varit en utredning som hade besvarat fundamentala frågor om behov, effektivitet, proportionalitet, rättssäkerhet och integritetsskydd.

Regeringen valde i stället att grunda lagen på en tjänstemannaskrivelse, framtagen för flera år sedan av några få tjänstemän i Regeringskansliet. Det var en skrivelse som förkastats av den tidigare regeringen. Lagförslaget remissbehandlades rekordsnabbt under julhelgen 2006. Regeringens beslut togs bara tre dagar efter remisstidens utgång, dvs. utan någon reell möjlighet att ta hänsyn till den allvarliga kritik som flera tunga remissinstanser framförde.

Fel! Okänt namn på

Den skarpa kritiken från myndigheter, organisationer, allmänhet och företrädare för regeringspartierna samt det omedelbara hotet om att bli nedröstade har lett till att regeringen därefter gång på gång tvingats till reträtt och återkommit med tillägg till den lag som tidigare förklarats som fullkomlig.

Sedan den första kritiken julen 2006 har regeringen lyckats peta in nästan 40 förändringar runt signalspaningslagen. Detta har skett utan att en enda utredning gjorts. Det torde vara rekord i den svenska lagstiftningens historia. Om lagstiftningen var komplex tidigare, så är den helt omöjlig att överblicka i dag.

Tilläggsförslagen, både från återremitteringen den 18 juni 2008 och från de nya förslag som tillkommit den 25 september 2008, har dessutom tagits fram i stor hast och bakom lyckta dörrar. Ingen vet egentligen vad regeringens föreslagna tilläggs punkter står för. En del av dessa punkter kanske är bra, men de flesta är så allmänt hållna att det är svårt att se till vad och hur de ska konkretiseras eller om de ens är genomförbara. Vi kan bara konstatera att det är svårt att bedöma såväl helheten som funktion och konsekvens av tilläggen. Resultatet blir en lag präglad av otydlighet och osäkerhet, som blir svår att tolka för såväl medborgarna som de myndigheter som ska tillämpa den. Nu får Försvarsdepartementet och en särskild utredning i uppdrag att lappa ihop alla partipolitiska blockeringar. Det är en beredningsprocess som går baklänges. Svaren är redan givna. Det går inte att lappa och laga i en så allvarlig och betydelsefull lagstiftning.

Det är vidare uppenbart att regeringen inte har tänkt över konsekvenserna av förhandlingarna med sina partikolleger om alla förslag om tillägg:

1. FRA ska söka tillstånd för all signalspaning – inte regeringen, Regeringskansliet eller Försvarsmakten som är de enda som enligt förslaget ska få beställa signalspaning. Det vore naturligt att det är beställarna som söker tillstånd, inte utförarmyndigheten.
2. Ingen trafikdata ska sparas i mer än ett år. Det är otydligt hur kontrollmyndigheten i efterhand ska kunna bevaka att allt gått rätt till. Det är vidare också otydligt om all trafikdata omfattas av denna reglering.
3. Begreppet trafikstråk är otydligt och dess betydelse oklar. Samtidigt utgör det en av grundbultarna i regeringens förslag. Blir begreppet för vitt liksom de formuleringar som ska ange ändamålen är vi tillbaka till det ursprungliga lagförslaget.
4. Underrättelseskyldighet till enskild reser också frågetecken. Det är oklart vilka som ska informeras, hur de skall informeras och när.

Konsekvenserna är svåröverskådliga och allvarliga: Säpochefen varnar för att viktiga delar av terroristbekämpningen riskeras och Journalistförbundets ordförande för att källskyddet och meddelarfriheten är fortsatt hotade.

Vidare är det oklart om lagen, med alla tillägg, kommer att uppfylla Europakonventionen om mänskliga rättigheter.

Efter den fördjupade debatt som ägt rum under sommaren står det klart att FRA-lagen utgör ett avsteg utan historisk jämförelse från den grundlagsfästa

Fel! Okänt namn på

principen om rätten till fri kommunikation utan statlig insyn. Trots tilläggen har lagen fortfarande allvarliga brister vad gäller proportionalitet, rättssäkerhet och integritetsskydd.

Ett fundamentalt krav för en seriös och långsiktig säkerhetspolitik är att man söker ett brett parlamentariskt samförstånd och även inhämtar oberoende juridisk och teknisk sakkunskap. Det enda acceptabla är därför att lagen nu rivs upp och att regeringen tillsätter en parlamentarisk utredning som utreder behovet och utformningen av signalspaning i kabel från grunden.

Vi socialdemokrater och miljöpartister menar att signalspaning behövs. Sverige behöver som ett militärt alliansfritt land en effektiv underrättelse-tjänst. Nya hot som senare års terroristdåd, spridning av massförstörelsevapen och IT-utvecklingen har gjort samhället mer sårbart, och tidig information är viktig för att kunna förebygga och förhindra sådana hot mot vårt land. Den avgörande frågan är dock på vilket sätt och i vilken omfattning som signalspaning ska få bedrivas. Behovet av effektiv underrättelseinhämtning kan inte rättfärdiga att man nonchalerar grundlagens principer om rätten till fri och skyddad kommunikation. Om underrättelsetjänsten ska kunna bibehålla folkets förtroende måste dessutom människors berättigade oro och obehag avseende intrång i deras privatsfär tas på allvar. Därför kräver vi att lagen rivs upp och att man tillsätter en parlamentarisk utredning.

Den parlamentariska utredningens uppgift bör vara att bedöma behovet av en lag utifrån hänsyn till integriteten, effektiviteten och proportionaliteten. Syftet måste vara att finna en teknisk-juridisk lösning som både tillgodoser behovet av underrättelsetjänst och medborgarnas rätt till integritet och rättssäkerhet.

Vi menar slutligen att en utredning måste arbeta öppet för att åstadkomma en lag som har medborgarnas förtroende. Detta innebär en bred och öppen process som ger så många som möjligt möjlighet till insyn, påverkan och debatt från olika samhällsaktörer, allt från enskilda bloggare till organisationer.

Stockholm den 6 oktober 2008

Peter Eriksson (mp)

Mona Sahlin (s)

Anders Karlsson (s)

Peter Rådberg (mp)